

HRVATSKI OGRANAK TALIJANSKOG COCHRANE CENTRA - GLASNIK

Vol. 3, br. 2, prosinac 2011

Ako je prva polovica 2011. bila obilježena Polugodišnjim sastankom Cochrane kolaboracije, održanom u ožujku u Splitu, onda je druga polovica ove godine svakako obilježena međunarodnim putovanjima članova i suradnika Hrvatskog Cochrane ogranka. Zahvaljujući, među ostalim, i sredstvima prikupljenima tijekom Polugodišnjeg sastanka i pratećeg Cochrane simpozija, HOTCC je bio u mogućnosti novčano poduprijeti putovanja za koje je procijenjeno da bi mogli biti od strateške važnosti za budući razvoj našeg ogranka. Najveći skup Cochrane kolaboracije – Cochrane kolokvij – ove se godine održao u „susjednom“ Madridu, što je bila prigoda da na njemu sudjeluju čak tri predstavnika iz Hrvatske. Jačanjem prisutnosti HOTCC-a na Cochrane kolokvijima nastojimo povećati kapacitete za izradu sustavnih pregleda, ostvariti što više međunarodnih kontakata i učvrstiti položaj našeg ogranka unutar Cochrane kolaboracije. S istim je ciljem i doc. dr. Livia Puljak sudjelovala na godišnjem simpoziju Talijanskog Cochrane centra u Rimu. Radni posjet Tee Andabake Kolumbiji nije samo odraz nastojanja HOTCC-a da pomogne hrvatskim autorima u izradi njihovih Cochrane sustavnih pregleda, nego i želje da se u Hrvatskoj poveća broj ljudi sposobnih integrirati ekonomske dokaze u sustavne preglede. Uloga ekonomskih studija u izradi sustavnih pregleda bit će i tema idućeg Hrvatskog Cochrane simpozija, koji će se održati 1. i 2. lipnja u Splitu.

Dr. sc. Dario Sambunjak, voditelj HOTCC-a

Cochrane kolokvij - prilika za jačanje suradnje

Pod motom ' Znanstveni dokazi za bolju kvalitetu zdravstvene skrbi i sigurnost pacijenata', u Madridu je od 19. do 22. listopada 2011. održan 19. Cochrane kolokvij na kojem sam sudjelovala kao predstavnica hrvatskog Cochrane ogranka zajedno sa direktorom ogranka dr. sc. Darijem Sambunjakom i Anom Utrobičić, voditeljicom Središnje medicinske knjižnice u Splitu. Kolokvij je nazočilo više od tisuću sudionika iz svih dijelova svijeta..

Od brojnih radionica koje su bile organizirane na Kolokvij, sudjelovala sam na radionicama o korištenju računalnog programa GRADEpro za kvalitativnu procjenu jačine dokaza, izradi „Summary of findings“ tablica, te radionici na kojoj smo upoznati sa svim elementima i funkcijama programa RevMan 5.1 za izradu sustavnih pregleda. Budući da hrvatski Cochrane ogranak uspješno surađuje sa Cochrane Oral Health skupinom, nazočila sam sastanku te skupine, na kojem je izneseno nekoliko zanimljivosti. Naime, protokoli i sustavni pregledi Cochrane Oral Health skupine objavljuju se u Cochrane Database of Systematic Reviews (CDSR), koji ima čimbenik odjeka 6.186. Kada se gledaju zasebno, sustavni pregledi Oral Health skupine imaju čimbenik odjeka 3.6, čime se taj dio CDSR-a svrstava u svjetski vrh publikacija iz područja dentalne medicine, odmah iza *Journal of Clinical Periodontology* i *Journal of Clinical Research*.

Važno je napomenuti da je Oral Health skupina otvorena za suradnju s novim članovima, napose ekspertima koji bi pružili stručnu pomoć ili bili recenzenti sustavnih pregleda, ali je pozvala i sve zainteresirane da se uključe u njihov rad kao potencijalni novi autori Cochrane sustavnih pregleda.

Kolokvij je svakako višestruko korisno iskustvo, ponajprije zato jer daje uvid u veličinu, snagu i angažiranost kolaboracije i svih njenih članova. Novostečena znanja o izradi sustavnih pregleda, poticaj su za daljnje učenje i usavršavanje, a zadovoljstvo predstavnika Cochrane centara iz Njemačke, Kanade ili Velike Britanije radom hrvatskog Cochrane ogranka i entuzijazmom njegovih članova svakako daje dodatni poticaj za rad.

Ponovni susret s 'Cochraneovcima' koje smo ove godine upoznali na Polugodišnjem sastanku održanom u proljeće u Splitu bio je to plodonosniji jer se sada zajednička suradnja nastavlja s još većim povjerenjem i bliskošću, a to svakako otvara brojne prilike za hrvatski ogranak i njegove suradnike.

Tina Poklepović

Jake knjižničarske snage na Cochrane kolokviju

Pored mnogih odlika Cochrane kolaboracija ima jednu posve neuobičajenu – u radu organizacije ravnopravno sudjeluju knjižničari okupljeni u Cochrane Information Retrieval Methods Group. To obično iznenadi sve koji su slabije upućeni u rad organizacije i postupak izrade sustavnih preglednih članaka koji počivaju na veoma kompleksnim strategijama pretraživanja za koje je potrebno specifično znanje. Kako to šaroliko društvo funkcionira u praksi, moglo se vidjeti na ovogodišnjemu Cochrane kolokviju koji je održan u Madridu od 19. do 22. listopada. Među mnoštvom sudionika iz cijeloga svijeta bilo je i puno kolegica i kolega koji sudjeluju u radu Cochrane kolaboracije, bilo kao koordinatori pretraživanja (Trials Search Co-ordinators) potpuno i isključivo posvećeni izradi strategija pretraživanja, pretraživanju različitih baza podataka, pribavljanju potpunih tekstova članaka i slično za Cochrane skupinu kojoj pripadaju, i kojima je to posao za koji su plaćeni, bilo kao knjižničari koji pored svojega osnovnog posla obavljaju djelomice ili potpuno sve navedeno.

Konferencija se održavala u velikom zdanju Palacio de Congresos de Madrid, baš nasuprot stadionu Santiago Bernabeu. Raspored je bio ispunjen raznoraznim sadržajima: plenarnim predavanjima, usmenim i poster-skim izlaganjima, sastancima skupina i centara te brojnim radionicama među kojima nije bilo nimalo lako odabrati najzanimljivije i potencijalno najkorisnije. Nakon odslušanih predavanja i odrađenih šest radionica, od kojih su neke bile posvećene postupku recenzije strategija pretraživanja, druge specifičnostima strukture i pretraživanja pojedinih baza podataka, a neke alatima za upravljanje velikim brojem referencija te alatima za tekstualnu analizu preliminarnih setova pretraživanja koji mogu pomoći u odabiru i kombiniranju odgovarajućih ključnih riječi, sve se na kraju pretočilo u dragocjeno i nezaboravno iskustvo.

Ana Utrobičić



Tina Poklepović, Dario Sambunjak i Ana Utrobičić ispred Kongresne dvorane u Madridu

Talijanski Cochrane simpozij o kvaliteti i relevantnosti kliničkih pokusa

Talijanski Cochrane centar je 14.-15. listopada 2011. organizirao 16. godišnji simpozij Talijanske Cochrane mreže na temu „Kako poboljšati kvalitetu i relevantnost kliničkih istraživanja“. Ovaj je događaj ekvivalentan Hrvatskom Cochrane simpoziju – održava se jednom godišnje, otvoren je svim zainteresiranim pojedincima, a tijekom dva dana simpozija održavaju se radionice i predavanja na temu medicine utemeljene na dokazima i Cochrane kolaboracije. Kao i na našem godišnjem simpoziju, talijanske kolege su također pozvale brojne predavače iz inozemstva.

Jedan od odgovora na temu simpozija ponudila je Katherine Cowan iz udruge James Lind Alliance. Ova udruga spaja pacijente, njegovatelje i kliničare kao jednakovrijedne dionike u zdravstvu, i njihovim zajedničkim radom ocjenjuje se koja su klinička istraživanja relevantna i što bi trebali biti prioriteta u istraživanju. Općenito se tijekom simpozija mnogo govorilo o uključivanju pacijenata u odlučivanje o prioritetima u zdravstvu i kliničkim istraživanjima. Jacques Demotes-Mainard iz European Clinical Research Infrastructures Network u Parizu upozorio je na rastući utjecaj tržišta na klinička istraživanja i određivanje prioriteta te se tijekom njegova izlaganja razvila žustra rasprava o tome je li u situaciji gdje većinu istraživanja lijekova financiraju privatne farmaceutske tvrtke moguće očekivati fokusiranost na kvalitetu i relevantnost istraživanja.

Na radionici o racionalizaciji troškova u zdravstvu Mike Clarke, donedavni voditelj Britanskog Cochrane Centra,

vodio je raspravu o načinima na koji se sustavni pregledi mogu koristiti za preispitivanje učinkovitosti intervencija u zdravstvu i biranje usluga koje će se plaćati javnim novcem za zdravstvo. Sljedeći dan je dr. Clarke pričao o važnosti definiranja ishoda kliničkih istraživanja i nemiloj situaciji s kojom se suočavamo u domeni javno dostupnih informacija o kliničkim istraživanjima koja se provode. Situacija je dobra u smislu da se klinička istraživanja moraju detaljno objasniti u javno dostupnim registrima kliničkih istraživanja, ali se u praksi događa da se istraživanja prekidaju ranije ili se mijenjaju ishodi koji se opisuju u člancima, vjerojatno zbog nepovoljnog i neočekivanog tijeka istraživanja.

Na simpoziju je sudjelovalo oko 60 Talijana, uglavnom liječnika iz kliničke prakse. Da se recesija snažno osjeća bilo je vidljivo iz žustre rasprave o financiranju znanosti u Italiji, pri čemu su se sudionici žalili na pristup istraživačkim fondovima i strategiju ustanova koje financiraju istraživanja u Italiji.

doc. dr. Livia Puljak



HOTCC
HRVATSKI OGRANAK
TALIJANSKOG COCHRANE CENTRA

Radni posjet Iberoameričkom Cochrane centru

Na poziv Iberoameričkog Cochrane centra i Medicinskog fakulteta pri Pontificia Universidad Javeriana u Kolumbiji, Tea Andabaka iz Zagreba boravila je od 22. srpnja do 07. kolovoza ove godine u Bogoti, gdje je na Zavodu za Kliničku epidemiologiju i biostatistiku radila na izradi svog prvog sustavnog pregleda *Monoclonal antibody for reducing the risk of respiratory syncytial virus infection in children*. Kako ovaj sustavni pregled uz neizbježnu procjenu djelotvornosti i sigurnosti korištenja postavlja i farmakoekonomsko pitanje isplativosti intervencije, Teinom timu nedavno se pridružila Prof. Maria Ximena Rojas-Reyes, članica Campbell and Cochrane Economics Methods skupine i iskusna farmakoekonomistica.

Prof. Maria Ximena Rojas-Reyes ugostila je Teu u svom uredu i u svom domu u Bogoti, gdje su tijekom 17-dnevnog boravka zajedno tražile studije za uključivanje u sustavni pregled, kritički procjenjivale ekonomske komponente intervencija, osmislile formulare i prikupljale podatke iz relevantnih studija.

Prof. Maria Ximena Rojas-Reyes ugostila je Teu u svom uredu i u svom domu u Bogoti, gdje su tijekom 17-dnevnog boravka zajedno tražile studije za uključivanje u sustavni pregled, kritički procjenjivale ekonomske komponente intervencija, osmislile formulare i prikupljale podatke iz relevantnih studija.



Maria Ximena Rojas-Reyes, Tea Andabaka (u sredini) i Edgar Arturo Guerrero Regino tijekom radionice o meta-analizi koju je održao doc. Dimitris Mavridis s Medicinskog fakulteta Sveučilišta Ioannina u Grčkoj.

Osim što je bitno napredovala u tehnikama i vještinama izrade sustavnog pregleda, te poboljšala razumijevanje i kritičku procjenu farmakoekonomskih studija, Tea je tijekom boravka u Kolumbiji također sudjelovala na izvrsnom trodnevnom seminaru 'Meta-analysis and Multiple Treatment Meta-analysis'.

Tea je svoje putovanje u Kolumbiju ostvarila dijelom i uz novčanu potporu Hrvatskog ogranka Talijanskog Cochrane centra, što je u skladu s misijom Ogranka da u skladu sa svojim mogućnostima podupire hrvatske autore u izradi Cochrane sustavnih pregleda.

Tea Andabaka

Kratke vijesti

Uz potporu akademkinje Vide Demarin, uspostavljena je suradnja Hrvatskog Cochrane ogranka i Hrvatskog društva za prevenciju moždanog udara. U okviru te suradnje planira se službeno otvaranje ureda HOTCC-a u Zagrebu, dr. Sambunjak je održao predavanje na 10. simpoziju „Gdje smo u neurologiji“ 3. prosinca u hotelu Sheraton u Zagrebu, a dogovoreno je i sudjelovanje prof. dr. Petera Langhornea, glavnog urednika Cochrane Stroke Group, na 51. Međunarodnom neuropsihijatrijskom kongresu u Puli, 20.-23. lipnja 2012.

U proteklih pola godine uz potporu i sudjelovanje članova HOTCC-a objavljena su u Cochrane knjižnici tri protokola i jedan sustavni pregled:

- Kopljar M, Balduzzi S, Patrlj L, Mihanovic J, Markulin H, Bakota B, Zhang JSF, Sobar M, Sambunjak D. Topical treatment for hemorrhoids (Protocol). Cochrane Database of Systematic Reviews 2011, Issue 11. Art. No.: CD009443. DOI: 10.1002/14651858.CD009443
- Mijaljica G, Druzijanic N, Srsen D, Korolija D. Testicular perfusion and testicular volume after inguinal hernia repair (Protocol). Cochrane Database of Systematic Reviews 2011, Issue 7. Art. No.: CD009203. DOI: 10.1002/14651858.CD009203.
- Andabaka T, Nickerson JW, Rojas-Reyes MX, Bacic Vrca V, Barsic B. Monoclonal antibody for reducing the risk of respiratory syncytial virus infection in children (Protocol). Cochrane Database of Systematic Reviews 2011, Issue 9. Art. No.: CD006602. DOI: 10.1002/14651858.CD006602.pub3.
- Sambunjak D, Nickerson JW, Poklepovic T, Johnson TM, Imai P, Tugwell P, Worthington HV. Flossing for the management of periodontal diseases and dental caries in adults. Cochrane Database of Systematic Reviews 2011, Issue 12. Art. No.: CD008829. DOI: 10.1002/14651858.CD008829.pub2.

Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Beogradu doc. dr. Livia Puljak je 4.-5. rujna 2011. Održala četiri predavanja i radionice, na kojima je beogradskim kolegama prezentirala Cochrane kolaboraciju i knjižnicu, aktivnosti Hrvatskog Cochrane ogranka te prednosti uvođenja Cochrane doktorata. Vezano za Cochrane doktorat, Beograđanima ovo nije bila novost budući da imaju Institut za statistiku, pri kojem su već obranjeni doktorati zasnovani na sustavnim pregledima i meta-analizama. HOTCC raduje činjenica da se Cochrane aktivnosti šire po regiji.

Četvrti hrvatski Cochrane simpozij održat će se 1.-2. lipnja 2012. u Splitu, a tema simpozija bit će “Ekonomске evaluacije u sustavnim pregledima”. Kao predavače očekujemo dr. Toma Jeffersona iz talijanske Nacionalne agencije za regionalne zdravstvene usluge (AGENAS), dr. Ingrid Zechmeister iz Instituta Ludwig Boltzmann za procjenu zdravstvenih tehnologija u Beču i dr. Mehmeta Ugura s Poslovne škole Sveučilišta u Greenwichu, Velika Britanija. Suorganizator simpozija bit će Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu RH.